

**Освітня програма профільної середньої освіти ліцею
Навчально-виховного комплексу
«Інженерно-економічна школа – Львівський економічний ліцей»**

Розділ 1

Призначення навчального закладу та засоби його реалізації

Ліцей навчально-виховного комплексу «Інженерно-економічна школа – Львівський економічний ліцей» здійснює освітній процес відповідно до рівнів загальноосвітніх програм III ступеня освіти.

У закладі створюється широкий діапазон умов для здобуття кожною дитиною якісної освіти відповідно до її інтелектуального потенціалу, творчих здібностей та вироблених компетентностей на основі впровадження сучасних навчально-виховних та управлінських технологій. Формує найбільш сприятливі умови розвитку обдарованих дітей з урахуванням їхніх схильностей та здібностей. Прагне, з одного боку, максимально адаптуватися до учнів з їхніми індивідуальними здібностями, з іншого боку – гнучко реагувати на соціокультурні зміни середовища. Головним результатом такої двосторонньої діяльності є адаптація дітей до швидкоплинного життя, збереження особистості вихованця, створення умов для розвитку учнів з урахуванням їх можливостей, пізнавальних інтересів і схильностей. Освіта, яку одержують учні, забезпечить їх самореалізацію сьогодні й у майбутньому, що дозволить успішно жити у швидко мінливому світі, за допомогою індивідуалізації навчального процесу і впровадження нових освітніх технологій.

Навчальний заклад забезпечує базову загальну середню освіту, а також допрофільну та профільну підготовку.

Метою профільної освіти у ліцеї є забезпечення умов для якісної освіти старшокласників у відповідності з їхніми індивідуальними нахилами, можливостями, здібностями і потребами, забезпечення професійної орієнтації учнів на майбутню діяльність, яка користується попитом на ринку праці, встановлення наступності між загальною середньою і вищою освітою, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу, як найвищої цінності нації, всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення цієї мети у НВК «ШЕЛ» забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності: вільне володіння державною мовою; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії,

справедливості, рівності прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність, а також підприємливість та фінансова грамотність.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми тощо.

Розділ 2

Опис "моделі" випускника

Учень, як особистість, формується в соціальній конструкції учень-група-навчальний заклад-місто-регіон-держава, виконуючи різні соціальні ролі. Навчання у НВК «ШЕЛ» розкриває внутрішні особливості дитини, що формує компетентну особистість у різних сферах діяльності. Освіта та виховання у навчальному закладі виступають як інструмент самовдосконалення та допомагає сформувати особистість, компетентну в різних сферах діяльності. Випускник розглядається як суб'єктивна система уявлень і понять про себе, свою зовнішність, здібності, можливості, риси характеру, про фізичний розвиток здоров'я; уявлення про своє місце в колективі, характер взаємин з іншими людьми в межах соціальної конструкції.

Модель випускника профільного ліцею НВК «ШЕЛ» складається з образу представленого через основні компетентності, рольові напрямки та ключові вміння, які він засвоює для досягнення мети професійного самовизначення.

А тому кожен випускник здатний учитись все життя як основа безперервної підготовки в професійному плані, а також в особистому і суспільному житті. Здатний брати на себе відповідальність, участь у спільному ухваленні рішень, участь у функціонуванні і поліпшенні демократичних інститутів, регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом.

Освічена особистість, що самостійно здобуває знання, готова до прийняття морально виправданих рішень, вміє усвідомлювати різноманіття життєвих цінностей (свободу, співпрацю, повагу до іншої особистості), особисту самоцінність. Вміє здійснювати вибір, жити й працювати в різновіковому колективі. Здатний планувати своє життя у відповідності з метою, приймати рішення. Має життєвий досвід діяльності в групі: під керівництвом, самостійно, в парі, з книгою, з документами, з приладами, з комп'ютером.

Особистість, що має високий рівень самосвідомості, громадянськості та самодисципліни. Така, що поважає себе, усвідомлює свою цінність та цінність іншої особистості, здатна нести відповідальність перед собою та суспільством.

Гуманна особистість – проявляє милосердя, доброту, здатність до співпереживання, терпимість і доброзичливість. Готова надати допомогу, прагне до миру й розуміє цінність людського життя.

Духовна особистість – має потребу до пізнання й самопізнання, рефлексії, має потребу в красі й спілкуванні.

Творча особистість – наділена розвинутими здібностями, знаннями, вміннями, навичками, розвинутим інтелектом.

Практична особистість – знає основи комп'ютерної та фінансової грамотності, професійної підготовки, має естетичний смак, прагне до фізичної досконалості, є прихильником здорового способу життя. Здатна правильно оцінити наявні ресурси та свої можливості, скласти свій бізнес-план, презентувати свої досягнення.

Розділ 3

Цілі та задачі освітнього процесу

Ліцей НВК «ШЕЛ» забезпечує засвоєння змісту середньої (повної) загальної освіти на рівні вище базового з урахуванням профільності. Створює умови для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів профільного ліцею в процесі їхньої загальноосвітньої підготовки; забезпечує наступності між загальною середньою та професійною освітою; сприяє професійній орієнтації і самовизначенню старшокласників, соціалізації учнів незалежно від місця проживання, стану здоров'я тощо; здійснює психолого-педагогічні діагностики щодо визначення готовності до прийняття самостійних рішень, пов'язаних з професійним становленням; сприяє у розвитку творчої самостійності, формуванні системи уявлень, ціннісних орієнтацій, дослідницьких умінь і навичок, які забезпечать випускнику можливість успішно самореалізуватися.

Гарантує наступність освітньої програми; створює основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм; формує позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності; забезпечує соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

Розділ 4

Навчальний план та його обґрунтування

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів ліцею навчально-виховного комплексу «Інженерно-економічна школа – Львівський економічний ліцей» складає 2584 годин/навчальний рік: для I курсу ліцею (10-х клас) – 1330 годин/навчальний рік, для II курсу ліцею (11-х клас) – 1254 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень визначено у навчальному плані профільного ліцею НВК «ШЕЛ».

Навчальний план НВК «ШЕЛ» дає цілісне уявлення про зміст і структуру профільної освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план профільного ліцею розроблено відповідно до Державного стандарту, який упроваджується з 1 вересня 2018 року. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і

спеціальних курсів, а також передбачає години на індивідуальні та групові заняття.

Навчальний план містить перелік базових предметів, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів, профільні предмети, а також предмети які доповнюють та поглиблюють зміст певного навчального курсу чи для розширення світогляду, ознайомлення з новими сферами знань і людської діяльності.

До базових предметів належать: «Українська література», «Зарубіжна література», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України». На вивчення базових предметів відводиться мінімальна кількість тижневих годин, що має забезпечити досягнення рівня очікуваних результатів навчання учнів згідно з державними вимогами Державного стандарту.

Предмет «Англійська мова» вивчаються в обсязі більшому від мінімального для якісного оволодіння мовами як засобом спілкування в усіх формах та засвоєнні інших шкільних предметів. Вивчаючи мови, учні засвоюють спеціальну термінологію інших дисциплін і набувають навичок користування мовами в усному і писемному спілкуванні, а також розвивають пізнавальну та комунікативну функцію.

До профільних предметів належить «Алгебра та початки аналізу» та «Геометрія». На вивчення профільних предметів відводиться максимальна кількість тижневих годин які реалізують мету, завдання і зміст математико-економічного профілю. На I та II курсах ліцею учні вивчатимуть предмет «Алгебра та початки аналізу» в обсязі 5 тижневих годин; предмет «Геометрія» в обсязі 3 тижневі години на I та II курсах (що відповідає таблиці №3 «Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» затвердженої наказом МОН від 20.04.2018 № 408)

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика» та «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Учень обирає одночасно два предмети на I і II курсах ліцею (години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами). З 1 вересня 2019 року навчальним планом предмет «Мистецтво» вивчається в 10 класі в обсязі 2 год на тиждень, а предмет «Інформатика» розподілений на 10 клас – 1 год на тиждень, 11 клас – 2 год на тиждень.

У навчальному плані зазначено кількість тижневих годин на вивчення базових предметів для досягнення рівня очікуваних результатів навчання учнів згідно з державними вимогами Державного стандарту. Враховуючи освітні запити учнів, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу закладу, з метою забезпечення профільної освіти та якісної підготовки до ЗНО, було прийнято рішення про вивчення предмету «Зарубіжна література» в обсязі 2 год в 10 класі, а предмет «Географія» - 2 год в 11 класі.

За модульним принципом буде реалізовано зміст базових предметів «Фізика і астрономія», «Біологія та екологія». Розподіл годин між модулем фізики і модулем астрономії, біології та екології здійснюється відповідно до навчальних програм.

Навчальний план забезпечує профільну освіту, а також надає широкі можливості для професійної орієнтації та допрофесійної підготовки з напрямків, які максимально відповідають природним обдаруванням і життєвим потребам кожного учня.

Робочий навчальний план складають:

- інваріантна складова, сформована для виконання вимог державного стандарту повної загальної середньої освіти з урахуванням профільності ліцею.

- варіативна складова, укладена для формування в учнів профільного ліцею стійких знань і уявлень про майбутні професії, пов'язані з математикою (інженерією) чи економічним спрямуванням (вивчення предмета «Фінансова грамотність»), та з метою забезпечення більш глибокої підготовки випускників у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувалися стійкі інтереси і здібності.

Навчальний план передбачає формування широкого діапазону знань і компетентностей необхідних для продовження навчання у вищих навчальних закладах відповідно з обраним профілем.

Інваріантна складова навчального плану профільного ліцею забезпечує реалізацію змісту освіти на рівні Державного стандарту. Проте, з метою реалізації профільності ліцею, більш глибокого вивчення предметів, для подальшої диференціації навчального процесу шляхом профілізації, з метою створення сприятливих умов для свідомого вибору учнями майбутньої професії та ВНЗ, в якому буде продовжувати навчання, внесено наступні зміни:

I курс ліцею (10 клас) (математико – природничий профіль):

1. 1 година на вивчення предмета «Іноземна мова» додана з варіативної частини.
2. 0,5 годин вибірково-обов'язкових предметів перерозподілено на вивчення «Алгебри та початків аналізу»

II курс ліцею (11 клас) (математико – природничий профіль):

1. 2 години на вивчення предмета «Іноземна мова» додана з варіативної частини.

Таке укладання інваріантної і варіативної частин навчального плану дає можливість індивідуалізувати навчальний процес на основі досягнення учнем відповідного рівня творчого розвитку, включає кожного у практичну творчу діяльність, готує до самопізнання, свідомого вибору професії, успішного складання зовнішнього незалежного оцінювання, формує морально-естетичне ставлення до дійсності, високі моральні якості громадянина України.

При вивченні предметів «Українська мова», «Іноземна мова», «Інформатика», «Фізична культура», «Захист України» та «Алгебра та початки

аналізу» проводиться поділ класів на групи (відповідно до наказу МОН України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 року за № 229/6517 (зі змінами)).

Гранично допустиме навчальне навантаження на одного учня, а також загальна кількість годин покласно не перевищують санітарно-гігієнічних норм, встановлених Міністерством охорони здоров'я України.

Навчальний план зорієнтований на роботу профільної середньої школи за 5-денним навчальним тижнем.

Результати навчання роблять внесок у формування ключових компетентностей учнів (спілкування державною мовою, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності у природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна і громадянська компетентності, обізнаність і самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя).

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища (зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання); окремі предмети (виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються проекти). Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також

практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Розділ 5

Особливості організації освітнього процесу та застосовування в ньому педагогічних технологій

Основними формами організації освітнього процесу у ліцеї НВК «ШЕЛ» є різні типи уроку (формування компетентностей, розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок).

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті

компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчителів визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Розділ 6

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Реалізація освітньої програми у ліцеї НВК «ШЕЛ» проводиться через систему внутрішнього забезпечення якості освіти та здійснюється за наступними компонентами: кадрове забезпечення освітньої діяльності, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності, якість проведення навчальних занять, моніторинг сформованих умінь та навичок (компетентностей).

До завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти відносять оновлення методичної бази освітньої діяльності; контроль за виконанням навчальних програм, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення; моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища навчального закладу; створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Розділ 7

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Програмно-методичне забезпечення виконання освітньої програми ліцею НВК «ШЕЛ» забезпечується навчальними програмами та підручниками, за якими працює навчальний заклад; календарно-тематичними планами педагогічних працівників; роботою методичної ради та методичних об'єднань; матеріалами з вивчення, узагальнення та поширення кращого педагогічного досвіду; аналітичними матеріалами моніторингу сформованих умінь і навичок учнів з навчальних предметів; матеріалами роботи з учнями, що мають підвищений рівень мотивації для навчання; інформаціями з навчально-методичного забезпечення кожного предмета; інструкціями для лабораторних, практичних робіт; завданнями контрольних, практичних та лабораторних робіт; методичними розробками вчителів; питаннями єдиного орфографічного режиму; матеріалами для оформлення предметних кабінетів; плани роботи предметних гуртків, факультативів; переліком макетів, діючих моделей, наочних посібників, необхідних для вивчення предметів; матеріали з організації позакласної роботи з навчальних предметів; матеріали для роботи з батьками; матеріали на допомогу кураторам груп.